EMPORIUM

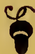
DRAMA LIRIC EN TRES ACTES

LLETRA DE

EDUART MARQUINA

MUSICA DE

ENRIC MORERA

BARCELONA

1906

EMPORIUM

EMPORIUM

DRAMA LIRIC EN TRES ACTES

LLETRA DE

EDUART MARQUINA

MUSICA DE

ENRIC MORERA

BARCELONA

1906

Fidel Giró, Impressor; carrer de Valencia, núm 233, Barcelona

AL BON AMIC JOAQUIM PENA

infadigable paladí de tota causa artística,
dedica aquesta obra

E. Marquina

Barcelona, Janer del 906

PERSONATGES

NETHÚ	(30 anys),	home del Nord, esclau de Clodius.	Tenor
RODIA	(20 »),	cortisana d'Emporium	Sopran
NURION	(25 »),	muller de Nethú, filla de . . .	Mitg-sopran
BAR	(60 »),	capdill de les hordes invasores .	Baix
GORGIES	(38 »),	vianant y filosop grec	Tenor
CLODIUS	(40 »),	ric gerrer d'Emporium	Bariton
UN LLENYATAIRE.			Bariton
UN PASTORET			Sopran

HOMES DEL NORD, ESCLAUS DE CLODIUS. — GUERRERS DEL NORD, D'HORDES DIFERENTES. — VERMADORS Y VERMADORES, BACANTS, LLENYATAIRES, VIANANTS, ESCLAVES DE RODIA, GENT DEL POBLE, &.

L'acció passa a Emporium, al finalisar la dominació romana.

Dreta y esquerra del espectador.

ACTE PRIMER

L'escena representa al primer terme l'era o obrador del gerrer CLODIUS, situat a les portes d'Emporium. Entre la segona y la tercera caixa, atravessa la escena de banda a banda la via dels Alis Camps, plantada de xiprers y baladres, a l'ubaga dels quals hi ha arrenglerats alguns sepulcres y estatues de marbre blanc daurat pel sol; darrera dels xiprers del fons s'entreveu la badia de Rodes qual alt promontori s'ovira quasi al mitg, encara que un xic a l'esquerra. Entre ls sepulcres hi ha dugues moles pera'ls terrossos, que mouran els esclaus; per tot el primer terme hi ha molta obra de gerres posada a secar. Alguns esclaus tornegen amfores, d'altres s'ocupen en diferents treballs de gerrer. Al aixecar-se l teló, encara llu l sol que deu pondre-s a mitg acte perquè acabi aquest al fí del crepuscol, encenent-se l far de Rodes.

ESCENA I

CLODIUS, *vegilant el treball,* NETHÚ *y* CHOR D'ESCLAUS

(Per una via van y vénen quasi continuament llenyataires, traginers, vianants, passejants ab tot el moviment propi d'una ciutat comercial.— NETHÚ *torneja una gerra.— Vuit esclaus roden les moles, quatre a cada una. — Els altres treballen a la dreta.)*

CHOR

Voltem, germans,
enfonsats en l'esclavitut!
lligats de mans,
voltem germans,

plorant la nostra morta joventut!

CLODIUS

Correu, la llum
està a punt d'entrar al mar!

CHOR

Correm! la llum
mai més, mai més hauria de tornar!
(CLODIUS *sen va per la dreta.*)
Boira mansa
que de les montanyes caus,
vel d'anyorança,
boira mansa,
vine a fer-nos més dolç aquest mar blau!

NETHÚ, *alçant-se*

Anem, germans,
tornem a lluitar y a viure,
alcem les mans
y anem, germans,
a la conquesta de la vida lliure!

CHOR, *minvant el treball*

Lliures! la llibertat
té la pau de les montanyes.
Sortim de la ciutat!
lliures! la llibertat
mulla com una pluja les entranyes.

NETHÚ, *animant-se més y més*

Tres voltes a la nit

se m'ha desvetllat el cor.
Vagament he sentit
tres voltes a la nit
soroll de trompes devallant del Nort.

UNA PART DEL CHOR, *deixant el treball*

Són els nostres germans!

L'ALTRA PART DEL CHOR, *deixant també la feina*

Són la dolça munió de les germanes!

NETHÚ

Cantem, y els nostres cants,
germanes y germans,
desvetllin vostres ànimes llunyanes.

(*Tots els esclaus s'acoblen entorn de* NETHÚ *y entonen cançons de la llur terra.)*

NETHÚ

Sortim al bosc
y entremitg de les branques la lluna
ens omplirà de claredat el cor;
sortim al bosc
a cercar el misteri y la fortuna.

CHOR

Sortim al bosc
y fem soroll per desvetllar al déu
que de les besties guarden els udols;
sortim al bosc
a fruir de les verges de la neu.

NETHÚ *y* CHOR

Sortim al bosc,
guerrers del Nord de cabelleres rosses,
deixem cantar vora les fonts el cor
y en mitg del bosc
omplim tota la neu de taques sanguinoses.

(Quan són al bo y mellor del entusiasme, surt CLODIUS *per la dreta y veient que han deixat la feina, els empaita pegant-los-hi ab el puny clos y ab el fuet.)*

ESCENA II

DITS *y* CLODIUS

CLODIUS

Per Jupiter, que feu? canteu encara
sota l'esclavitut? bojos, més bojos
que ubriagada matrona en llit de festa,
no té prou força l jou per dominar-vos?
Enrera doncs! la pell de les espatlles
farà de pergamí y ab la sang vostra
hi escriurem nostra llei. Enrera, enrera!

(Alça l fuet sobre NETHÚ; *aquest li detura l braç y li pren el fuet.)*

NETHÚ

Prou! no vull treballar; mata-m si goses,
però deixa-m cantar les cançons meves
quan la quieta visió de les montanyes
se m'entra dins de l'ànima.

CLODIUS

No cridis!

No parlis, carn esclava! no malmetis
la nostra dolça parla, que tos llabis
barbarament mosseguen ses paraules.
Ves-ten! treballa, o, per els déus, arrenco,
com fruita verinosa de la branca,
la teva odiada llengua; baixa l front!
guspiregen tos ulls abominables
com entremitg de la tancada gabia
guspiregen els ulls de les panteres
que han de matar cristians!

NETHÚ

Doncs ja s'apropen
dies en que vosaltres, fills de Roma,
fills borts d'emperadors, al davant nostre
heu de fer de cristians; no són paraules,
són profecies! Sí, la meva vida
no es com les vostres aligues que jeuen
sobre la mort dels vostres caps, ma vida
fuig del present que li negueu, y enfonsa
en el pervindre l'esperança llarga
y les ungles potents.

CLODIUS

Enrera! insultes
la nostra llei! enrera! vull matar-te!

(Clodius s'abraona ab Nethú, qui s defensa vigorosament; mentrestant, Gorgies y Rodia que s passejaven lentament per la via dels sepulcres, s'adonen de la lluita y van posant-hi un interès creixent; finalment s'acosten als lluitadors interposant-s'hi Gorgies ab traça. —Rodia, a la que no sorprenen aquestes escenes de violencia, resta un xic apart entretenint-se teixint una garlanda de roses, que cull d'entre ls sepulcres, feina en la que l'ajuden les seves esclaves.)

ESCENA III

NETHÚ, CLODIUS, GORGIES *y* RODIA

GORGIES

Fuetejar esclaus! Clodius s'ha tornat dòna
y té tot el posat nerviós d'una matrona
que s'enrabia.

CLODIUS

Deixa-m! vull trocejar-lo!

GORGIES

Espera!
tel vèns?

CLODIUS

El destinava per lluitâ ab la pantera.

GORGIES

Jo l destino a altres lluites y a besties més hermoses.
Rodia lluitarà ab ell, coronada de roses.
Mel vèns?

CLODIUS

Perquè?

GORGIES

No vull que crudelment esmercis
el teu propi remat. Quàn vols? *(Ab senzillesa.)*

CLODIUS

Dos mil sestercis.

GORGIES

Es meu. — Ave, lliberti la Grecia t'ha fet lliure,
torni a arrelar-te al cor la voluntat de viure!
y tu Clodius, salut! emporta-t els esclaus,
que l dia està morint y aquests horitzons blaus
sembla que s'enfosqueixin sobre l'esclavitut.

CLODIUS

Salut! que ls déus vos guardin.

ELS ESCLAUS, *ab melangia*

Salut! Nethú!

NETHÚ, *idem*

Salut!

(Clodius y ls seus esclaus sen van cap a la dreta, emportant-sen l'obra de gerrer y les eines, deixant l'escena nèta.)

ESCENA IV

NETHÚ, GORGIES *y* RODIA

RODIA, *acostant-se a Nethú*

Ton nom?

NETHÚ, *ab gran intensitat*

Nethú!

RODIA

D'on véns tant gran d'espatlles
y ab aquesta daurada cabellera
que t'arruixa de sol el rostre d'home?

NETHÚ

Vinc de terres del Nord!... de vostra Gal-lia
y de més enllà encara! porto a dintre
soroll de neu que s fon y tinc la pensa
misteriosa com la boira sempre!
Una dolça tristesa porto a sobre,
com el cos blanc d'una germana morta
que haig d'enterrar y no he enterrat encara.

GORGIES, *ab certa ironia*

Parla bé ton esclau!

RODIA, *ab sinceritat*

M'apar sa veu
com musica de boscos, quan entrant-se
a dintre d'ells el vent besa les branques.

GORGIES

Doncs t'agrada parlant?

RODIA

Es fort! m'agrada.

GORGIES

Els seus braços tant forts, potser no abracin

sense fer mal!

RODIA

Y ls teus de por de fer·men
quasi bé no m'abracen! — Nethú, digues
perquè es dolça ta parla, si tos braços
semblen d'atleta?

NETHÚ

Perquè parlo ab tu.
La neu de mes montanyes que endureixen
els vents, se fon sota la calorosa
pietat del sol! la nit sembla que rigui
quan, estremint-se com un cor la selva,
canta sos cants l'aucell a dintre d'ella.
Y tu has estat per ton esclau, oh Rodia!
com un sol nou, com una nova terra
plena de somnis d'Immortal; y t miro
com desde l cim de les montanyes aspres
a la fonda planuria d'un verd tendre
mira amorosament el que camina!

GORGIES

Puix t'agrada el llibert, Rodia, proposo
seure tots tres vora l camí y parlar
mentres se pongui l sol.

RODIA

Gorgies, ets sabi
inventor de plaers!

GORGIES, *ab intenció*

Y Nethú, oh Rodia?

RODIA

Nethú es tot ell com vas de terra roja
ple de vi nou. *(A Nethú.)* Segueix!

NETHÚ

Oh Rodia meva!

ESCENA V

(Se van acostant els cants llunyans de les vermadores que per fi surten a l'escena pel fons de l'esquerra, reposant-hi abans d'entrar a la ciutat. Van coronades de pampols y acompanyen els cants ab aldufos sense picarols y ab sistres aguts. Rodia y Gorgies s'asseuen a la primera mola de l'esquerra, sobre la qual hauran posat un ric drap les esclaves de Rodia; Nethú, dret, no s mou del costat d'aquesta. El dia baixa lentament, encenent-se cap a la fi l far de Rodes.)

CHOR DE VERMADORS

Omplim els camins cantant d'alegria,
oh dònes, gotims degotant petons!
mossegant els grans de Thracia, fem via
y, en penyora, el vent omplim de cançons!
Filla dels braços grans,
tos pampols han caigut.
Vermarem de tos llabis, vermarem de ton pit.
Filla dels braços grans,
de rialles d'infants,
farem florir les quatre columnes de ton llit.

Vermadors de llabis grans,
fills de cabres y Silvans,
deixeu les dues roses blanques de mon pit;
que la verge Diana
la nostra pudica germana,
guarda al sortir la lluna el nostre llit.

TOTS

Fem les alegres dances dionisianes!
Vessem nostres cançons sobre les coses!
Els marbres prenen actituts humanes.
Les dònes tenen un caient de roses.

(Comença lentament el ball, pujant el nombre dels que hi prenen part.)

Evohé de les rialles!
Evohé final del món!
Rius que rius sobre les coses.
Rius que rius vermant-ho tot!
Evohé de galtes rojes!
Quan a posta arriba l sol
ell y tu sembleu germans,
ell y tu rient de tot!
Ave, darrera alegria!
Evohé! Triomf! Raó!
Per vermar el bon vi que tot ho alegra
ha de servir-te tot.

ESCENA VI

DITS *y* EL LLENYATAIRE

(El ball es al punt més alt d'animació y quasi de violencia, arribant aleshores un llenyataire ab la tunica y els cabells en desordre, cobert de pols y fet malbé qui ab grans crits arrenca ls balladors de la llur abstracció y se li acosten. Gor-

gies, Rodia y Nethú aniran seguint ab viu interès la relació del nou arribat. Al sortir pel centre el llenyataire s'encén el far de Rodes.)

El Llenyataire

Els estrangers! els estrangers! les dances
facin lloc als combats!
Guerrers d'Emporium! defensors de Roma!
es decorós y dolç morî en el camp!
El torrent d'homes udolant avança,
la plana atravèssant;
la cabellera al vent, sembla que vinguin
tots coronats de llamps.
Semblen boscos cremant que l vent empaita
per les dormides valls!
quan pugen sobre d'elles, les montanyes
trontollen tremolant.
Vénen infants y dònes y guerrers
y carros y remats!
jamai he vist tan plenes les montanyes
de multitut cridant!
Cremen els boscos; dels pastors que troben,
sacrificis ne fan;
maledicció dels Déus, van per la terra
cantant en llengües barbres y matant.
Els estrangers! els estrangers! les dances
facin lloc als combats!

El chor, *allunyant-se rapidament cap a la ciutat per la dreta*

Els estrangers! els estrangers! que vinguin
y entremitg de nosaltres dançaran!

ESCENA VII

NETHÚ, RODIA, GORGIES *y* EL LLENYATAIRE

(S'acoblen en la primera mola, com abans del ball.)

GORGIES

Llenyataire, d'on vénen
els estrangers que dius?

EL LLENYATAIRE

Del Nord, montanya avall,
montanya avall com rius,
llur crit de guerra es Bar,
Bar, el famós guerrer!

NETHÚ, *ab gran emoció acostant-se al Llenyataire y parlant ab intensitat*

Bar dius? *(Apart, ab abatiment.)* Arriben tart!

GORGIES, *que segueix la relació, sense commoure-s y sols despertant-li certa curiositat.*

Has vist dònes?

EL LLENYATAIRE

La filla de Bar
cabellera al vent, cabellera rossa,
ab la llança a les mans s'obre pas,
trocejant els arbres, trocejant les roques...

(Gorgies parlant ab el Llenyataire, sen va ab aquest cap a l'esquerra. Rodia y Nethú molt abatut romanen a la primera mola.)

ESCENA VIII

RODIA y NETHÚ

RODIA

Amor meu, què tens?...

NETHÚ

Amor meu, tristeses,
ton amor — tan gran! —
esbocina, al entrar, l'ànima meva.
Ton amor, com llamp
en mitg de la selva,
fòra del teu, esborra
tot altre pensament dins de ma pensa.
Sento del lluny del lluny
cantar la meva terra,
cantar els meus germans,
cantar les boires de la patria meva...
Oh Rodia! Com ets tu
criatura perfecta,
que m'has deixada l'ànima
com en mort suau divinament quieta?...

RODIA, *apassionadament*

Mon benvolgut, arriba
a l'estimada teva,
besa els llabis de porpra,
l'espatlla blanca com el marbre besa,
deixa ls germans al lluny,
deixa la patria teva,
d'olor de jessamins
la meva cambra embaumarà ta pensa!

NETHÚ

Oh ma estimada, soc
com arbre en primavera,
car perdo majestat
ab la blancura de la flor novella,
car perdo majestat
y perdo fortalesa...
com gota en mitg del mar
jo he desparegut en ta bellesa.

RODIA

Amor meu, què tens?

NETHÚ

Amor meu, tristeses!
(S'ou el cant dels esclaus al lluny.)

NETHÚ

No ls sents, Rodia, no ls sents?
canten les seves penes,
y l braç del seu Nethú
per abraçar-te abandonats els deixa...
Ves-ten... me fas horror!
m'has fet un malvat. — Ves-ten!

RODIA

Nethú, també es esclava
y plora esclavitut l'ànima meva!

NETHÚ

Ves-ten, que vull lluitar!

RODIA

Vull estimar-te, queda-t!

NETHÚ

Patria! sang de ma sang!

RODIA

Nethú, cos de mon cos y ànima meva!
Nethú, les meves mans,
netejaran de penes,
com un roser d'espines,
el jardí amplissim de la teva pensa.
Sobre ls remordiments
veçaré mes caricies...

NETHÚ

No! deixa-m! ves-ten!

RODIA

Sí,
tigre d'Hircania, la tigressa t crida!

NETHÚ

No m quedaré.

RODIA

Per força!

NETHÚ

Mai més esclau, mai!

RODIA

Vine!
(Lluiten.)

NETHÚ

No!

RODIA

Amor meu, besem, besem!

NETHÚ

Adéu esclavitut!
(Rebutjant-la.)
Desvetlla-t, patria meva!

TELÓ

ACTE SEGON

L'escena representa una petita planura a dalt d'una montanya; a la tercera caixa a l'esquerra, un alt rompiment practicable baixa quasi dret fins a l'altra banda de l'escenari, y de la tercera caixa de la dreta, un rompiment molt més baix va a morir a la tercera part de l'amplada. Al aixecar-se l teló, en l'extrem d'aquest rompiment hi dorm un pastoret en mitg d'un remadet també adormit. A l'ultim terme, un gran bosc de pins que se suposa devallar cap al darrera, va de part a part de l'escena en ratlla quasi dreta, però inclinant-se la baixada dels cims dels arbres cap a l'esquerra.

Es de nit, y encara que fa una mica de lluna, se veuen parpellejar les estrelles. Per terra poden haver-hi grans clapes d'herba. Aprop d'on dorm el pastoret una gran pedra practicable, deurà servir com ara d'un sacrifici.

El Chor de guerrers baixa ab certa precaució pel practicable de l'esquerra, escorcollant el lloc com pera evitar una sorpresa. Va al primer terme, sense adonar-se del Pastoret.

ESCENA I

El Pastoret, *adormit.* Chor de guerrers, *armats d'una faisó primitiva, espases curtes, destrals de bronze, etz.*

Chor

Seguiu! la nit es clara com el dia
en aquestes regions;
les estrelles fan via
tot plorant blanca llum sobre ls turons.

ESCENA II

DITS *y el* CHOR DE CAÇADORS, *coberts de pells y armats de llargues fletxes de tret. Encarant-se ab el* CHOR DE GUERRERS.

Salut als arribats primer que tots
al país blau de les enceses flors,
als més lleugers en el camí, que s fan
companyia del vent, tot caminant!

CHOR DE GUERRERS

A vosaltres, salut! els caçadors
dels llargs cabells y de l'esguart de foc,
que lloms y espatlles amples amagueu
sota les pells més blanques que la neu.

ABDÓS CHORS

Quedem-se aquí y aprofitem la pau
d'aquest bon cel inalterable y blau.
Mentres cridant s'acosten per les valls
dels guerrers implacables els cavalls.
(Al recórrer l'escena, troben el Pastoret, el desperten y l'agafen brutalment.)
Un pastor adormit! lliguem-lo aquí,
que la victima es dolça d'oferir
quan el camí s'ha fet
y el mar s'ovira al lluny, immens y quiet!

EL PASTORET, *en actitut de demanar perdó; el remat s'haurà fet desaparèixer cap a l'esquerra aprofitant l'aglomeració de tots davant del pastor.*

Que feu? pietat!
qui sou vosaltres!

pietat! què faig,
per castigar-me?
guardo remats,
remats de cabres,
remats que van
per les montanyes
lluny de ciutat
cercant bon aire.
Remats que mai
pensen ni parlen
d'emperadors
ni de batalles...
Que lluny dels banys
y de les places
no són esclaus
ni n fan als altres.
Pietat! què faig
per castigar-me?
guardo remats,
remats de cabres!

ABDÓS CHORS

Dolça es la parla del pastor; sa veu
quant se queixi morint, semblarà al Déu
musica delitosa,
més dolça que l cantar de dòna hermosa.

(A poc a poc se va omplint l'escena de guerrers, dònes ab els llurs fills y caçadors: van armats diferentment, encara que ab certa divisió en colles y tots entren per l'esquerra, per on vénen també alguns cavalls, guarnits ab pells. Els trajos de tots deuen esser senzills; una tunica curta, ajustada al cos per una corretja de la qual deu penjar el sabre curt, la destral, la massa d'armes primitiva y altres armes per l'istil. Les cames cobertes ab calces ajustades al tormell, de colors foscos y perduts. Els cabells roigs y rossos, molt llargs, y en alguns guarnits ab cintes. Obrint-los pas apareixen al

centre Bar el gran capdill, sa filla Nurión y el fill d'aquesta, que pot esser un noi de 6 a 10 anys. Bar, porta l cap descobert, però l cos cobert ab una cota de xapes de cuire. Nurión va també armada. Abdós deuen esser objecte de grans senyals de respecte de part de tots, pera que s vegi desde l primer moment que són els caps. Van al davant dels que arriben.)

ESCENA III

DITS

CHOR D'HOMES

Són els guerrers! són els guerrers! mireu!
entremitg de les branques les destrals
espurnegen la llum! són com incendi
que serpeja de nit amenaçant.
Déu acompanyi a Bar, Nurión arribi
gloriosa de sa força al nostre camp!
sacrifiquem la victima en penyora
de la victoria que apropant-se va.

(Bar, ab un moviment majestuosament imperatiu, detura l'execució del pastor que s preparaven a realisar els primers que l'havien agafat.)

BAR

Fills meus! fills de la boira y les montanyes
que fan de testa al món. Germans gloriosos
dels pins septentrionals, pobres de soca
y de brancatge amplissim. Homes-arbres
que protegiu la flor del pensament
ab el brancatge no domat dels braços!
Ja som aquí! sortits de les cavernes,
com el sol de la mar, es necessari
que donem llum al món, que les belleses

sapiguen llur bellesa, que les coses
la vida llur aprenguin de la nostra!
Ja som aquí vora la mar serena
que s deixa atravessar sense lluitar,
vora les flors que séns treball esclaten,
vora les dònes que a tothom estimen,
vora ls gerros de vi que sense limit
s'abeuren dels raims per ells mateixos.
Ja som aquí, vora la vida plena
que com a saba sanitosa mulla
tota la terra aquesta. — Es còs de dòna
que necessita una ànima. — Fills meus!
Fem-la viure aquesta ànima en la terra
que no n'ha tingut mai! Que flors y roques
y dònes y palaus y banys y temples
tinguin quelcom d'inexplicable a dintre
com la visió gegant de nostres boires.
(Reparant en el Pastoret y parlant-li.)
D'ont ets, llatí?

El Pastoret

No n guardo recort ni ho sé.

Bar

Què fas?

El Pastoret

Guardo remats,
remats de cabres,
moltons y pensaments y somnis.
Y lluny dels banys
y de les places
no soc esclau
ni n faig als altres.

Bar

Y no ets llatí ni ets del Nord?

El Pastoret

No soc rés, soc jo mateix.

Bar

Acabem d'una volta! aixequeu l'ara
y emporteu's-en la victima germans!
després del sacrifici
devallarem de nit a la ciutat.

(Surten tots emportant-sen el pastoret. Sen van els chors en totes direccions, acompanyant-los Bar ab un gest. Nurión s'acomoda sota l practicable de la dreta, on li hauran preparat un bon jaç de pells. El seu fill reposa ab el cap apoiat a la falda de la seva mare. — Nethú que arriba per la dreta, s'ha trobat entre bastidors, ab els que ja executen el sacrifici del pastor. Se senten les primeres paraules de Nethú, entre bastidors.)

ESCENA IV

Nethú *y* Bar

Nethú, *desde dintre*

Enderroqueu l'altar, deixeu la victima!
Guerrers del Nord! la crudeltat es mare
de victories funestes: no feriu!
la sang bullint sobre la dolça terra
corsecarà la molça. *(Sortint a escena.)*
Bar, mon pare!
en mos diaris somnis, no esperava

trobar-te novament y ab sang ben xorca
mullar mos llabis al besar tes mans.

BAR

Ets Nethú?

NETHÚ

Soc Nethú! plenes a dojo
d'angunies repetides mes entranyes
coneixen el dolor y l'avorreixen.
No per la sang m'agrada la victoria
sinó per la victoria! deixeu pare
en el seu lloc els homes, y vosaltres
preneu el vostre lloc que està per sobre
de tots els dels demés! les vostres cases
encara no estan fetes; es debades
matar els ciutadans si al fi nosaltres
res hem de fer de les ciutats antigues.

BAR

Funestament l'esclavitut, Nethú,
ha sembrat sa llevor en les entranyes
d'un fill del Nord. — Tu no ets Nethú! Paraules
timides com aucells d'aquestes terres
brollen dels llabis teus. La teva espatlla
te la covarda inclinació dels arbres
que s dobleguen al vent!

NETHÚ

No, Bar! ma espatlla
té l moviment tranquil y el doblegar-se
de les branques ab fruit, amorosides
de la terra, d'aon senten que la saba
a alimentar-les puja!

BAR, *descompost*

Guerra! victimes!
combats y destrucció!

NETHÚ, *serenament*

Perquè? es possible
que a la sola visió de vostra força
les ciutats se rendeixin y aleshores
serà com una flor vostra victoria
ab perfum de bellesa.

BAR

De bellesa?
què es la bellesa, fill?

NETHÚ

Pare: la calma
d'aquest cel y aquest mar y d'aquests astres
perpetualment en equilibri!

BAR

Calla!
No t vull sentir, Nethú! tos llabis tenen
sentencies de romà y potser, perjuri,
has estimat llurs dònes y defenses
així esposes y fills al defensar-los.

(Fòra de sí, sen va sense escoltar les darreres paraules de Nethú.)

NETHÚ

Ah que pobra es ton ànima, mon pare!

Adéu, mon pare! Quedeu sols! Jo cerco
la pau. — Feriu y mateu! Adéu!

(Vol anar-sen per la dreta, mes Nurión que l'escoltava ja de bon principi, s'acosta precipitadament y li falla l pas.)

ESCENA V

NURIÓN *y* NETHÚ

NURIÓN

Nethú! queda-t!
la religió del teu recort, alçant-se
a dintre del cor meu, m'ha donat forces
pera arribar aquí: l'esposa mare,
cercant el seu espòs deixà les neus
y vingué a les planures del mitg-dia.
No perquè tu m'estimis solament;
perquè t'estimo jo, vinc devallant,
com aigua de la font, en cerca teva.

NETHÚ

Nurión, escolta!

NURIÓN

Ja no cal! fa estona
que t'estic escoltant: pi de la serra,
va trocejar-te la destral romana!
De la boscuria ont era druïdesa
tos braços m'arrencaren y entre ls meus,
fill del amor, vares deixar-me un fill,
còm tu fort y altivós. — Ens separà
la guerra — y, fòra de la llar, vivies
encara a mon costat: ara que t trobo,

ara t miro més llunyl

NETHÚ

Nuriónl no creguis
que deixi d'estimar-te perquè deixo
de pensar o de parlar com tu.
Tornem si vols al Nord; fem vida intensa
sota dels nostres pins. Què ns fan les cases
y les ciutats y els homes y el mitg-dia
y el Nord mateix? Tant sols la vida es nostra
perquè vivim.

NURIÓN

No! no ets tu el Nethú
dels nostres boscos negres! Les caricies
d'eixa llum resplendenta han fetes febles
les teves energies poderoses,
bestia de la Germania. — Vull que triomfi
ma voluntat!

NETHÚ

Nurión: no es prou
que sigui teu ton pensament?

NURIÓN

Ma patria
m'ha dat mon pensament: no l cerco a Roma.
Per'xò deixo mes boires solitaries
y sacrifico al Déu!

NETHÚ

Nurión! la vida

abans de tu, nodria de la terra
les infinides abondancies.

NURIÓN

Ma vida sols ets tu!

NETHÚ

Y doncs perquè matar?

NURIÓN

Perquè la mort es font de vides noves.

NETHÚ

Sí, Nurión, sí! tu vius, tu ets de Nethú
la sola vida y l'estimada esposa,
però tornem al Nord!

NURIÓN

Vull que Nord sigui
tota la terra: enlairaré l mitg-dia!

NETHÚ

Pensa que aquestes gents a ton espòs
la llibertat donaren.

NURIÓN

Nethú! pensa
que abans te la prengueren.

NETHÚ

Sí, més ara
soc lliure novament, soc de ma esposa!

NURIÓN

No, Nethú! ja no ets res, figura d'home;
ja t'han privat del pensament que t feia
singolar entre ls homens; aigua morta
en mitg de la planuria deturada,
ja en ton cervell equilibrat no canten
les onades alçant-se: es impossible
tenir-te amor per res: igual a tots,
seguir-te essent esposa m semblaria
ser esposa de tots els teus semblants!
Haig de dir-te, Nethú, perquè no tens,
fòra del nom, res diferent dels altres.

NETHÚ

Nurión!

NURIÓN

Deixa-m y escolta. — Déus! la força
per tant gran sacrifici! *(Dirigint-se al noi.)*
Genolls en terra! en terra dic! prepara-t
a presenciar la mort de tots els teus
y del teu pensament — així, fill meu!

(El noi, posat un genoll en terra, alça l cap mirant esporugit la seva mare, ab tot y mantenir-se ferm. Seguint el «crescendo» dels versos la mare s'acosta, alçant un llarg y ample coltell o espasa curta, a l'infant que allarga ls braços enllaçant el cos de la mare, com esperant el cop. Detura l sacrifici la protesta de Nethú, el noi s'aixeca restant dret ab l'arma que ha arreplegat de terra, sostenint-la ab tots dos braços y en actitut d'home fet.)

Una sentencia de mort
sobre ton front ha caigut,
sentencia amarga per mi,
sentencia amarga per tu.
Jo renunciaré en nom teu
a la vida que t preparen,
lluny de la pietat de Déu
renuncia, fill meu, a viure,
fill desgraciat de Nethú!

NETHÚ, *retenint el braç de Nurión*

Quin es ton pensament?

NURIÓN

Fer-ne justicia
en el nom de la vida.

NETHÚ

Vols matar-lo?

NURIÓN

Tu ho has volgut!

NETHÚ

Oh, no, no! Nurión, llença
l'arma als meus peus! jo la faré ben meva,
jo encarnaré ton pensament.

NURIÓN

Me jures
seguir-me sempre en mon camí?

NETHÚ

No! Te juro
caminar al davant perquè m segueixis!
Germans meus! *(Dirigint-se arreu.)*
germans meus! a mi! la nit
afavoreix la ruta. Emporium canta
com ubriagada verge, embolquellant-se
en l'escuma del mar! Anem! adintre
de les seves entranyes fem que dormin
els nostres fills. *(Van entrant guerrers.)*

ESCENA VI

DITS, BAR *y* EL CHOR

NURIÓN, *obrint els braços en actitut d'admiració y d'amor*

Oh espòs!

NETHÚ, *fent lo mateix que Nurión*

Esposa meva!
(Resten abraçats, decantant Nethú el cap sobre l'espatlla de Nurión. Van entrant guerrers, dònes y nois per tots els costats de l'escena, armats y disposats a empendre de nou el camí.)

BAR, *dirigint-se a tots els circumstants ab gran energia*

Y ara, fills meus, torneu a caminar
seguint mos passos.

NETHÚ

No! fins ara, pare,

vós el primer l'estol menaveu
dels vostres fills! ara la lluita
reclama un braç robust y un pit de jove.

NURIÓN

Qui serà, doncs, el nostre guia?

NETHÚ, *senyalant el seu fill que continua mantenint l'espasa entre les seves mans*

Aquest.

TOTS

Visca!... Salve!... Salut!...

NETHÚ

Marxem! segueix-me, Nurión!

(Al cridar els primers visques, etz., uns quants guerrers agafen al noi, el posen dret rapidament sobre un gran escut ovalat y alçant-lo l'exposen a l'entusiasme de tots en el centre de l'escena.)

TELÓ PAUSAT

ACTE TERÇ

L'escena representa la part exterior de la vil-la de Clodius, prop de la mar. — A la dreta, la terraça de la vil-la que està enlairada un xic sobre l pla natural de l'escenari. Amples graons de marbre hi condueixen. — La gran taula de l'orgía, resplendenta de cristall, d'or, d'argent y roses, ocupa l mitg de la terraça, sota l portic d'arquitectura romana que dóna entrada a la vil-la.

L'escenari forma una mena de plaça o de jardí ab portics y plantes retallades.

Al fons, el mar: alguns graons condueixen a la platja, ont hi ha fondejada una airosa barca grega.

Mentres la disbauxa creix a la taula, on les esclaves acaben de servir grans plates de menjars esquisits, al fons del portic, per consegüent en el pati mateix de la casa de Clodius, hi haurà gladiadors que lluitaran, y a un costat de l'escenari, per no distreure de la taula ls ulls de l'espectador, ballaran dances de Venus les sacerdotesses de la Deessa: hi haurà també sonadores de flauta dibuixant la melodia del ball. El moviment dels de la taula, llurs riallades y gatzara no han de parar un moment. Tot ha d'anar-se a poc a poc desenfrenant dins l'escena. — L'acte comença pel ball de sacerdotesses.

ESCENA I

Clodius, Gorgies, Rodia *y els convidats*

Clodius

Dèi eu, Gorgies, que Rodia...

GORGIES

Mai l'havia
vista com ahir tarda: el teu esclau
deu estar ergullós, mellor garlanda
no podia esperar ni matant tigres.
Rodia va estâ infantil. — Tota la blanca
virginitat dels seus primers istius
que ha estalviada fins ara, va emplear-la
per seduî l'esclau... Pel vostre Bacus,
que fins gelós me vaig sentir mirant-la.

CLODIUS

Són veritat aquestes coses, Rodia?

RODIA

No n parlem més, voleu?... Mireu, parlant
de coses que vosaltres, mos aimants,
mai heu entès ni haveu d'entendre mai,
mon Clodius opulent y mon suau Gorgies
han oblidat de posar vi al meu crater.

(Alça gentilment la copa buida y CLODIUS Y GORGIES *al mateix temps, ab un gerro cada un, li aboquen a dojo un vi daurat. La copa vessa desseguida, y cortesanes y parasits del voltant paren les llurs copes sota el raig y van bevent. — Gran gatzara. Qualques dònes en lloc de copes paren sota del vi rams de roses obertes y roges, xuclant-les després voluptuosament. — Rodia, en tant, gentilment alçada y estès el braç nu per aguantar el crater, fa l'elogi del vi y den Clodius, el seu aimant d'aquella nit.)*

Vesseu-me l vi daurat!
el vi daurat que fa cantar la sang,
vesseu-me l vi daurat
que dels dolors presents ens fa oblidar!
Vesseu-me l vi daurat

que ns omple de frisances d'immortal,
que ns torna a dar a tots
del no-ser-res l'irresponsable pau!
Vesseu-me l vi daurat
que vull desfer-me del volê y pensar!
vesseu-me l vi daurat
y tornaré a la furia natural.
Sota la meva pell,
vi de flama, vi daurat,
sota la meva pell
fes reneixe ls desitjos naturals!
Gloria a Clodius que guarda
en les coves bullint vi de cent anys!
gloria al vi que en nosaltres ressucita
desitjos que dormien fa mil anys!

(Esclamacions, crits, gatzara boja: els homes abracen la cortesana; les sacerdotesses y les sonadores de flauta li aboquen flors als peus y surten: els gladiators desapareixen y en mitg d'aquest brugit Gorgies, cambiant ab la hetaira la corona, desprès de besar-la fa un brindis curt, y resta com adormit, el cap repenjat en l'espatlla d'ella.)

Cap got, mellor got
hi ha enlloc que ta boca?
cap vi, mellor vi
que ta sang no s troba;
filla d'Evohé,
Evohé fet dòna,
obre ls sarments gegants de tos dos braços
y dormiré assota!

(Lleugers murmuris de l'invasió a l'altra banda del poble. Sobtadament, descompost, boig d'aspecte, arriba Nethú, portant la torbació a la taula de l'orgia.)

ESCENA II

DITS *y* NETHÚ

NETHÚ

Remat llatí! vénen els llops del Nord!
cabres y bócs, es arribada l'hora...
Remat llatí! sota la vostra sang
pareu ben bé les copes!
Remat llatí! la nostra esclavitut
afamada de carn obre la boca!
fugiu, entreu al mar, ompliu les naus,
fugiu de casa vostra!
Heu acabat, heu acabat ben bé!
heu buidat dolçament l'ultima copa!
Fills d'Evohé, Gorgies y Rodia, aneu!
La terra s fa matrona!
La terra s fa matrona, infants dels déus,
jovenesa, caricies, aneu! fòra!
Avui que n'es moment de desposar-se
la terra vol ser nostra!

(Acaba la seva peroració y Rodia indica ab un gest als demés que la deixin sola ab Nethú. Quan són fòra, Rodia, que ha escoltat a Nethú embadalida, omple un crater de vi novell y agafant-lo ab les dugues mans atravessa l'escenari y li ofereix.)

RODIA

Begui l'espòs de la feconda Terra!

NETHÚ

No es precis beure en els moments de viure!

RODIA

Nethú! Nethú! doncs, no t recordes ja
de les teves antigues prometences?
Nethú, tota la nit — que llarga nit! —
vanament t'he esperat en la finestra...
mos aimadors llatins passaven tots,
la meva pobra cambra ha estat deserta...
Què vols, Nethú, mon sol amor, de mi?

NETHÚ

Rodia, que fugis! — somni de Bellesa —
que ten vagis endins, endins del mar,
— visió daurada — entre les blanques veles,
recort misteriós del goig antic,
planant sobre la meva descendencia!

RODIA

Jo vull ser teva.

NETHÚ

Jo no vull que ho siguis.
Jo no t vull aprop meu — intacta meva —
els teus germans t'han fet petons de nins
y ton cos d'hetaira encara es verge.
A mon primer petó — font d'aigües clares —
regalaries sang sobre la terra,
y tota tu, — Bellesa — profanada,
ta carn de flama devindria espessa...
Fuig! fes-te somni, y visió y recort!
les naus, vibrants de compassió, t'esperen ..

RODIA

Mon espòs! Mon amic! Mon sol company!

NETHÚ

No es temps encara, la companya meva!
Per la primera volta ens hem trobat,
y ens separem, amor, per la primera!
Jo soc la força y el repòs ets tu:
jo soc el pensament, tu la Bellesa;
encara no són temps de viure junts.
Les naus te criden, estimada, ves-ten!

RODIA

Sola tinc de partir? Sola entre ls meus
després de fondre·m en les flames teves?
Tota jo sento que m desfaig en tu!

NETHÚ

Rodia, encara no es temps: allunya-t, ves-ten!
Jo tinc missió que practicar per tu.
Vinc a parar-te l llit sobre la terra!

(Se fan propers els remors de l'invasió. Nurión que ve furiosa cercant Nethú, veient-lo que conversa amorosament ab Rodia el fereix per l'espatlla ab la seva llança: cau Nethú, Nurión vol rematar-lo y Rodia la detura. Al moment de caure ferit Nethú arriben Bar, els Guerrers y el fill de Nethú.)

RODIA, *a Nurión*

Dòna, pietat! si llei o sentiment
han fet vostre aquest home:
dòna, pietat! vos ha sigut fidel;
men vaig perque m rebutja...

Ditjosa vós que aquí resteu ab ell!
Si preguntés per mi,
digueu-li que allà vaig, al mar, al blau,
al insondable mar on ningú mana...

NURIÓN

Es veritat, Nethú? *(Abraçant-lo.)* digues, m'estimes?
Oh! mira l nostre fill victoriós!
Mira-l... — que bé hi viurem aquí tots junts!

NETHÚ

Oh! sí, vull viure! ajuda-m! viure molt!...
Vull parar-li la cambra per quan torni!

(Rodia, mullant la seva corona en la ferida de Nethú sen va cap a les naus. Al mitg de l'escena formen un grup Nethú mitg ferit apoiant el cap en un genoll de Nurión; Bar y el fill de Nethú estaran drets en el fons ab els demés guerrers contemplant ergullosos la desfeta dels llatins. La dignitat y la bellesa de Rodia fan que tot-hom li obri pas fins que arriba a les naus. Llavors se gira y una llum sobtada apar sortir d'ella. — Tots semblen com ferits y admirats de tanta Bellesa. Ella fa un signe de comiat a tots y molt suaument vibra el cant dels remers grecs guardadors de la bellesa.)

CHOR DE REMERS, *de dins*

Rodia, nosaltres t'acullirem,
sobre les aigües te breçarem...
Rodia! Bellesa! remem piadosos!...

TELÓ PAUSAT

1 pesseta.